

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2012 12 12
COM(2012) 747 final

KOMISIJOS ATASKAITA

PENKTOJI METINĖ EUROPOS ŽUVININKYSTĖS FONDO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITA (2011 M.)

{SWD(2012) 424 final}

TURINYS

1.	IŽANGA	3
2.	I DALIS. EŽF priemonių įgyvendinimas pagal EŽF reglamento 68 straipsnį	3
2.1.	Pagrindiniai įvykiai, kryptys ir problemos.....	3
2.1.1.	Komisijos įgyvendinamas biudžetas	4
2.2.	Techninė pagalba	4
2.2.1.	Kaip valstybės narės naudojo techninės pagalbos biudžetą.....	4
2.2.2.	Kaip Komisija naudojo techninės pagalbos biudžetą.....	4
2.3.	EŽF reglamento 16 straipsnio 1 dalyje nurodytų strateginių debatų rezultatai ir EŽF tarpinis vertinimas	5
3.	Žvejojimo sektoriaus 2010–2011 m. ekonominės veiklos rezultatai.....	6
3.1.1.	Žvejojimo sektorius	6
3.1.2.	Akvakultūra.....	6
3.1.3.	Perdirbimas	7
4.	II DALIS. Tyrimas	7
4.1.	Visuomeniniai ir privačių asmenų veiksmai siekiant pritaikyti žvejojimo laivyną.....	7
4.1.1.	Nuolatinio žvejojimo veiklos nutraukimo priemonės.....	7
4.1.2.	Laivyno pritaikymas pagal kuro kainas	8
4.2.	Modernizavimas pagal EŽF reglamento 25 straipsnio 2 dalį.....	8
4.3.	4 EŽF prioritetinės krypties įgyvendinimas	9
5.	Biudžeto vykdymas valstybėse narėse	11

KOMISIJOS ATASKAITA

PENKTOJI METINĖ EUROPOS ŽUVININKYSTĖS FONDO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITA (2011 M.)

1. ĮŽANGA

Pagal Europos žuvininkystės fondo¹ (EŽF) reglamento 68 straipsnį kiekvienais metais iki gruodžio 31 d. Komisija Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui išsiunčia EŽF faktinio įgyvendinimo ataskaitą, parengtą remiantis įvertintomis valstybių narių metinėmis ataskaitomis ir visa kita turima informacija.

Šioje ataskaitoje aprašomas EŽF priemonių įgyvendinimas 2011 m. Ji suskirstyta į dvi dalis. Pirmoje dalyje aptariami EŽF reglamento 68 straipsnio reikalavimai. Be to, šioje dalyje pateikti EŽF reglamento 16 straipsnio 1 dalyje nurodytų strateginių debatų rezultatai. Antroje dalyje apžvelgiamos kai kurių pagrindinių EŽF aspektų (t. y. galutinio žvejybos nutraukimo, modernizavimo pagal 25 straipsnį ir priemonių įgyvendinimo pagal 4 prioritetinę sritį) įgyvendinimas 2007–2013 m.

Pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente pateikiamas EŽF priemonių įgyvendinimo kiekvienoje valstybėje narėje apibendrinimas ir išsami informacija apie biudžeto vykdymą².

2. I DALIS. EŽF PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMAS

2.1. Pagrindiniai įvykiai, kryptys ir problemos

Finansinių priemonių įgyvendinimas valstybėse narėse. Patvirtintų tarpinių mokėjimų, kuriuos valstybės narės atliko iki 2011 m. gruodžio mėn. pabaigos, suma sudarė 28 % (1 187 725 419,93 EUR) visų EŽF lėšų – tai 84,5 % (551 273 466,57 EUR) daugiau, palyginti su 2010 m. gruodžio mėn. Vidutinis įgyvendintų įsipareigojimų lygis iki 2011 m. pabaigos buvo 55,29 %. Bulgarija ir Rumunija gerokai vėluoja. Vokietijos, Prancūzijos, Vengrijos, Italijos, Maltos, Slovėnijos, Ispanijos ir Švedijos įgyvendintų įsipareigojimų lygis yra mažesnis už vidutinį ES lygį. Kita vertus, Belgija, Kipras, Čekija, Danija, Estija, Suomija, Graikija, Airija, Lietuva, Latvija, Austrija, Lenkija, Slovakija, Nyderlandai ir Jungtinė Karalystė viršija ES vidurkį. 2011 m. pabaigoje šešioms valstybėms narėms buvo pritaikytas įsipareigojimų panaikinimas pagal „N+2“ taisyklę (EŽF reglamento 90 straipsnis), atitinkamai

¹ 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1198/2006 dėl Europos žuvininkystės fondo (OL L 120, 2006 8 15) 68 str.

² I lentelė. Biudžeto vykdymas konvergencijos regionuose.
II lentelė. Biudžeto vykdymas ne konvergencijos regionuose.
III lentelė. EŽF programavimo dokumentuose numatytos sumos pagal prioritetines kryptis ir pagal valstybes nares.
IV lentelė. EŽF patvirtintos išlaidos pagal prioritetines kryptis ir pagal valstybes nares.

susijęs su 9 696 117 EUR suma (2009 m. dalis). Tai reikšmingas padidėjimas, palyginti su padėtimi 2010 m. pabaigoje.

Kuro reglamento auditas. Pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 744/2008 Belgijoje, Danijoje, Prancūzijoje, Portugalijoje ir Ispanijoje buvo atlikti auditai. 2011 m. birželio mėn. Komisija gavo rezultatus. Pagrindinės išvados susijusios su nacionalinių valdymo ir kontrolės sistemų trūkumais. Be to, audito ataskaitose valstybėms narėms rekomenduojama (1) užtikrinti, kad būtų įdiegtos ir tinkamai taikomos audito ir kontrolės sistemos; (2) užtikrinti, kad netrūktų veiklos, kurios auditą reikia atlikti; (3) pagerinti bendradarbiavimą su Komisija, kad bet koks pažeidimas būtų nustatytas pradiname etape ir (4) tikrinti, ar pažeidimai įvyko ne dėl sisteminių problemų. Komisija išsiuntė audito ataskaitas atitinkamoms valstybėms narėms prašydama imtis taisomųjų veiksmų.

Remdamasi minėtomis išvadomis ir rekomendacijomis, Komisija kreipėsi į kitas valstybes nares, kad šios atliktų papildomų kontrolės veiksmų.

Atitiktis. Iki 2011 m. gruodžio mėn. 26 valstybės narės pateikė atitikties vertinimo ataskaitas, iš kurių 25 buvo priimtos. Palyginti su ankstesnėmis ataskaitomis, problemų, susijusių su nuolatinio ir laikino veiklos nutraukimo priemonių atitiktimi, sumažėjo, todėl nutraukta mažiau mokėjimų.

2.1.1. Komisijos įgyvendinamas biudžetas

Kalbant apie metinius įsipareigojimus, 2011 m. buvo įsipareigota skirti 15,2 % (653 204 485 EUR) visų 2007–2013 m. asignavimų (4 292 990 279 EUR), iš kurių 496 297 184 EUR skirti konvergencijos regionams ir 156 907 301 EUR – ne konvergencijos regionams. 2011 m. buvo išmokėta 10,2 % (440 909 408 EUR) visų asignavimų, iš jų 72,7 % (320 405 479 EUR) buvo skirti konvergencijos regionams ir 27,3 % (120 503 930 EUR) – ne konvergencijos regionams. Šie mokėjimai atlikti kaip tarpinės išmokos. Išsami informacija pateikta 5 skyriuje ir tarnybų darbiniam dokumente.

2.2. Techninė pagalba

2.2.1. Kaip valstybės narės naudojo techninės pagalbos biudžetą.

22 valstybės narės įsipareigojo skirti lėšų iš techninės pagalbos biudžeto. Didesnes sumas techninei pagalbai skyrė šios valstybės narės: Graikija (7 115 250 EUR), Lenkija (4 756 335 EUR), Ispanija (4 416 169 EUR), Italija (2 581 161 EUR) ir Latvija (2 092 140 EUR). Buvo finansuojami administracinių gebėjimų gerinimo, IT plėtojimo, viešumo bei informavimo didinimo ir veiklos programų valdymo bei įgyvendinimo rėmimo veiksmai.

2.2.2. Kaip Komisija naudojo techninės pagalbos biudžetą.

2011 m. Komisija panaudojo 3 874 825 EUR iš techninės pagalbos biudžeto toliau nurodytais tikslais.

Informacinės technologijos

Komisija skyrė 554 741 EUR kompiuterijos ir panašioms paslaugoms, susijusioms su Jūrų reikalų ir žuvininkystės generalinio direktorato informacinių sistemų, reikalingų EŽF priemonėms įgyvendinti, priežiūra ir plėtra.

Europos žuvininkystės rajonų tinklo (FARNET) pagalbos skyrius

1 891 871 EUR skirta tinklui FARNET. 2011 m. FARNET veikla, nuolat teikiant metodologinę ir su šia sritimi susijusią pagalbą valdymo institucijoms ir FARNET vietos veiklos grupėms (angl. santr. FLAG), dažniausiai buvo skirta EŽF 4 prioritetinei kryptiai įgyvendinti. Surengti du FLAG skirti [tarpvalstybiniai seminarai](#): Vienas – strategijos kūrimo klausimu – įvyko kovo mėn. Sofijoje (Bulgarija), kitas – žuvininkystės rajonų įvairinimo klausimu – liepos mėn. Gdynėje (Lenkija). FARNET padėjo viešinti 4 prioritetinę kryptį per informaciją FARNET [interneto svetainėje](#), [informaciniame biuletenyje](#), [„YouTube“ kanalu](#) ir [„Twitter“ paskyroje](#). Buvo išleisti du FARNET [žurnalo numeriai](#) (4 kalbomis) ir [„Įvairinimo vadovas“](#) (11 kalbų). 2011 m. lapkričio mėn. surengtoje didelėje [konferencijoje](#) „Tvarios žuvininkystės regionai“ dalyvavo daugiau nei 450 suinteresuotųjų šalių.

Konferencijos

Komisija organizavo konferenciją „Būsimi tvarios žuvininkystės regionai“ (324 443 EUR) ir EŽF priemonių įgyvendinimo seminarą (24 091 EUR).

Informacijos sklaida

Komisija skyrė 148 878 EUR keturiems vaizdo įrašams apie 4 prioritetinės krypties projektus sukurti. Šie įrašai – „Percebeiros of Baiona“ (Ispanija), „Tiesioginis pardavimas ir naujos technologijos“ (Vokietija), „Žvejybos turizmas“ (Prancūzija) ir „Dumblių vertės grandinė“ (Danija) – pateikti EUROPA interneto svetainėje.

Nenuolatiniai darbuotojai

Komisija skyrė 850 000 EUR nenuolatinį darbuotojų, susijusių su EŽF priemonių įgyvendinimu, atlyginimams, visų pirma tam, kad patenkintų valstybių narių vartojamų kalbų poreikį.

2.3. EŽF reglamento 16 straipsnio 1 dalyje nurodytų strateginių debatų rezultatai

Visas EŽF tarpinių vertinimų ataskaitas Komisija gavo 2011 m. birželio pabaigoje. Šių vertinimo ataskaitų pagrindu parengta apibendrinamoji ataskaita, kuria buvo remiamasi per 2011 m. gruodžio 8–9 d. Briuselyje surengtus žuvininkystės departamentų direktorių strateginius debatus.

Pagrindinės apibendrinamosios ataskaitos išvados

Lėšų įsisavinimas pagal 1 prioritetinę kryptį – pažangiausias. Įgyvendinant 1 prioritetinę kryptį didelį poveikį turėjo ekonominės sąlygos, kurios padėjo paspartinti nuolatinio ir laikino žvejybos veiklos nutraukimo priemonių įgyvendinimą. Nepaisant konkrečios EŽF reglamento nuostatos, įgyvendinant nuolatinio žvejybos veiklos nutraukimo priemones nebuvo taikomas reikiamas žvejybos pastangų reguliavimo planas. Poveikis pastebėtas įgyvendinant priemones, kuriomis remiamos investicijos į laivus, pvz., žvejybos įrankių selektyvumo didinimas (buvo parengti ir pradėti įgyvendinti tik keli projektai) ir parama mažos apimties priekrančių žvejybai.

Pagal 2 prioritetinę kryptį vykdomai 2.3 priemonei tenka didžiausia dalis projektų, kuriais siekiama didinti gamybos pajėgumus, tobulinti gamybos sistemas ir gerinti sanitarines bei darbo sąlygas, ypač perdirbimo įmonėse. Daugelyje valstybių narių akvakultūros sektoriaus gamybos pajėgumai išaugo, nepaisant bendro požiūrio, kad reikalavimas atlikti poveikio aplinkai vertinimą apsunkino įgyvendinimą.

EŽF parama pagal 3 prioritetinę kryptį dažniausiai buvo skiriama uostų infrastruktūrai (3.3 priemonė), bendriems veiksams (3.1 priemonė) ir bandomiesiems projektams (3.5 priemonė). Su akvakultūra ir aplinka susijusios priemonės, kuriomis kompensuojamas akvakultūros gamybos būdų, padedančių apsaugoti aplinką, taikymas, buvo taikomos retai.

21 valstybė narė įgyvendino arba numatė įgyvendinti 4 prioritetinę kryptį. Tačiau 4 prioritetinė kryptis įgyvendinama lėčiau nei kitos. Vėluojama dėl laiku neparengiamų procedūrų, ribotų galimybių pasinaudoti privačiu finansavimu ir mažo žvejybos sektoriaus susidomėjimo.

5 prioritetinės krypties (valstybėms narėms teikiama techninė pagalba EŽF lėšoms valdyti) poveikis mažesnis. Tačiau daugelyje vertinimo ataskaitų pabrėžiama jos nauda, susijusi su veiklos programų įgyvendinimu ir informacija apie esamus ar galimus pagalbos gavėjus.

Iš vertinimo ataskaitų matyti, kad bendras EŽF programų indėlis užtikrinant išteklių apsaugą arba aplinkos tvarumą nedidelis, o esamos aplinkos apsaugos priemonės taikomos nepakankamai dažnai. Galiausiai manoma, kad EŽF programų indėlis skatinant lygias galimybes buvo neutralus arba tik nežymiai teigiamas.

Komisija posėdžio metu paprašė valstybių narių apsvarstyti, kaip paspartinti EŽF priemonių įgyvendinimą. Be to, ji pateikė požiūrių ir atsiliepimų apie EŽF programavimo etapus apžvalgą. Daugelis valstybių narių padarė išvadą, kad nacionalinis strateginis planas (NSP) buvo naudingas ankstyvaisiais programavimo etapais, tačiau vykstant programavimo ciklui neteko reikšmės. Kitos valstybės narės pabrėžė NSP regioninio aspekto poreikį, įskaitant, jei taikytina, jūrų baseinų strategiją. Daugelis valstybių narių numatė peržiūrėti savo veiklos programas, kad reaguojant į išorinius pokyčius būtų iš naujo perskirstytos lėšos.

3. ŽVEJYBOS SEKTORIAUS 2010–2011 M. EKONOMINĖS VEIKLOS REZULTATAI

3.1.1. Žvejybos sektorius

Kitaip nei 2007–2009 m., ES laivyno veikla 2010 m. vidutiniškai buvo pelninga. 11 iš 21 valstybės narės, apie kurias pateikta informacija 2012 m. metinėje ekonominėje ataskaitoje (angl. santr. AER), 2010 m. uždirbo grynojo pelno, 4 valstybės narės ir toliau šiame sektoriuje patyrė nuostolių, o likusios valstybės narės pasiekė pajamų atsvaros tašką (sąnaudos susilygino su pajamomis).

Visos pajamos sudarė 7 mlrd. EUR, o bendros sąnaudos – 6,5 mlrd. EUR (93 % visų pajamų). Visų pajamų suma padidėjo 2,6 %, palyginti su 2009 m. Šią sumą sudarė 6,6 mlrd. EUR už parduotas žuvis, 34 mln. EUR pajamų, gautų pasinaudojus žvejybos teisėmis, 193 mln. EUR pajamų, gautų ne iš žvejybos veiklos, ir 126 mln. EUR tiesioginių pajamų subsidijų (mažiau nei 2 % visų pajamų ir 27 % mažiau nei 2009 m.).

4 svarbiausios sąnaudų, kurios sudarė 75 % visų sąnaudų, rūšys: bendra įgulų atlyginimų suma (1,9 mlrd. EUR, t. y. 9 % mažiau nei 2009 m., nepaisant padidėjusio užimtumo), kuras (1,3 mlrd. EUR, t. y. 11 % daugiau nei 2009 m.; ši procentinė dalis gerokai mažesnė už kuro kainų padidėjimą 37,5 % nuo 2010 iki 2009 m.), kitos kintamosios sąnaudos (943 mln. EUR) ir nusidėvėjimo sąnaudos (793 mln. EUR).

Bendras laivuose dirbančių žvejų skaičius (neįskaitant Graikijos) buvo 138 500 (105 700 visos darbo dienos ekvivalentų (angl. santr. FTE). Tai 2,4 % daugiau nei 2009 m. Iš

visų ES valstybių narių, apie kurias pateikti duomenys, Ispanijoje užimtumo lygis buvo didžiausias vertinant pagal bendrą įdarbintų asmenų skaičių ir FTE.

3.1.2. *Akvakultūra*

2009 m. akvakultūros gamybos apimtys ES-27 sudarė 1,30 mln. tonų. Nepaisant gerokai išaugusių pasaulinės gamybos apimčių, ES akvakultūros gamybos apimtys išliko stabilios. ES pasaulinės gamybos procentinė dalis sumažėjo nuo 3 % 1997 m. iki 2,4 % 2009 m. Nors, remiantis naujausiais duomenimis, akvakultūros sektoriaus įmonių ekonominės veiklos rezultatai pagerėjo, daugelis šiame sektoriuje siūlomų darbo vietų yra pusės etato darbo vietos, o 14 000 įmonių (iš kurių 90 % yra labai mažos įmonės) dirba 80 000 asmenų.

Akvakultūrai skirtas vienas trečdalis visų pagal 2 prioritetinę kryptį naudojamų EŽF lėšų (maždaug 28 % viso EŽF biudžeto). Nuo 2011 m. vasario mėn. atrinkti apie 1 679 projektai ir išmokėta virš 40 mln. EUR. Daugiausia parengta pelningų investicijų projektų ir daugiau kaip 50 % gėlo vandens akvakultūros projektų. Remiantis tarpiniu EŽF vertinimu³, EŽF akvakultūros priemonių veiksmingumas vertinamas skirtingai. Sektoriuje EŽF sukurtų darbų nėra daug – mažiau nei 0,3 %. Be to, nors atrodo, kad gamybos pajėgumai apskritai išaugo, dėl finansų krizės ir padidėjusios pasaulinės konkurencijos nebūtinai padidėjo gamybos apimtys. Kitos sektoriaus augimo kliūtys yra ligų poveikis, licencijų išdavimo klausimai, galimybės gauti paskolas (kurias apsunkina tai, kad daugelio gamintojų įmonės – labai mažos) ir nacionalinių strategijų trūkumas.

3.1.3. *Perdirbimas*

2009 m. ES žuvų perdirbimo sektoriuje veikė daugiau kaip 3 500 įmonių, kurių pagrindinė veikla – žuvų perdirbimas. Šių įmonių apyvarta siekė apie 25,5 mlrd. EUR, o jų sukuriama bendroji pridėtinė vertė (BPP) – daugiau kaip 6 mlrd. EUR⁴. Visoje ES šiose įmonėse sukurta 118 000 FTE (atitinka 150 000 darbo vietų).

Produkcijos vertė pastaruosius keletą metų nuolat augo (2003 m. – 17,8 mlrd. EUR ES-25, 2005 m. – 18,94 mlrd. EUR, 2007 m. – 22,5 mlrd. EUR). Tačiau užimtumas ir įmonių skaičius sumažėjo nuo 132 000 FTE ir 4 216 įmonių (ES-15) 2003 m. iki 129 500 FTE ir 4 035 įmonių 2005 m. ir iki 126 000 FTE ir beveik 4 000 įmonių 2007 m.

Žuvų perdirbimo ir rinkodaros priemonėms skirta daugiau kaip 60 % visų lėšų ir pagal šias priemones vykdoma 34 % visų pagal EŽF 2 prioritetinę kryptį vykdomų projektų. Didžiaja dalimi projektų pirmiausia siekiama padidinti gamybos pajėgumus, nors taip pat svarbu tobulinti gamybos sistemas ir gerinti sanitarines bei darbo sąlygas. EŽF tarpinio vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad EŽF turėjo teigiamą poveikį darbo vietų kūrimui (+3 %), tačiau gamybos apimtims arba produkcijos vertei šis poveikis buvo mažesnis. Pagrindiniai veiksniai, mažinantys su perdirbimu susijusių EŽF priemonių veiksmingumą ir stabdantys jų įgyvendinimą, yra didelė administracinė našta ir ribotos galimybės gauti paskolas. Be to, pagrindiniai sunkumai, su kuriais susiduriama šiame sektoriuje, yra pasaulinė konkurencija, ribotos galimybės gauti žaliavų esant mažesnėms gamybos ES apimtims ir maža marža.

³ Paskelbta
http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/studies/eff_evaluation/eff_evaluation_synthesis_en.pdf
p. 40.

⁴ Papildomos 900 įmonių (kurių apyvarta – 2,3 mlrd. EUR) taip pat vykdė žuvų perdirbimo veiklą, tačiau tai nebuvo jų pagrindinė veikla.

4. II DALIS. TYRIMAS

4.1. Visuomeniniai ir privačių asmenų veiksmai siekiant pritaikyti žvejybos laivyną

4.1.1. Nuolatinio žvejybos veiklos nutraukimo priemonės

Be kitų EŽF priemonių, numatytos ES žvejybos laivyno pritaikymo priemonės, įskaitant valstybės paramą nuolatinio arba laikino žvejybos veiklos nutraukimo priemonėms.

Remiantis tarpiniu EŽF vertinimu, iki 2010 m. gruodžio 31 d. EŽF parama nuolatinio žvejybos veiklos nutraukimo priemonėms sudarė tik 3 % visų vykdomų projektų, bet joms buvo skirta 56 % visų pagal 1 prioritetinę kryptį skirtų EŽF išmokų (202 mln. EUR). Remiantis dabartinėmis prognozėmis, 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu tai sudarytų apie 720 mln. EUR. Šią sumą pridėjus prie 546 700 000 EUR, išmokėtų pagal ŽOFP (2000–2006 m. laikotarpiu), gauta suma lygi beveik 1,3 mlrd. EUR valstybės paramos, skirtos veiklos nutraukimo priemonėms 2000–2015 m. laikotarpiu.

Iš pakartotinių EŽF ir buvusios ŽOFP vertinimų matyti, kad nuolat susiduriama su problema, susijusia su nuolatinio žvejybos veiklos nutraukimo priemonių taikymu praktikoje. Ši problema kyla ne tiek dėl poreikio laivyno veiklą pritaikyti pagal turimus išteklius, kiek dėl laivyno patiriamų ekonominių sunkumų, nepriklausomai nuo žuvų išteklių padėties. EŽF reglamento reikalavimas parengti žvejybos pastangų reguliavimo planus prieš įgyvendinant nuolatinio žvejybos veiklos nutraukimo priemones neišsprendė tos problemos. Priešingai, kai kuriuose žvejybos pastangų reguliavimo planuose aiškiai teigiama, kad nuolatinio žvejybos veiklos nutraukimo priemonės skirtos kompensuoti sumažintas žvejybos galimybes ir pagerinti likusių laivų ekonominę perspektyvumą⁵. Todėl nuolatinio žvejybos veiklos nutraukimo priemonės dažnai taikomos ne tiems laivams, kurie išžvejoja daugiausiai žuvų išteklių, bet tiems, kurių finansinės perspektyvos yra prasčiausios, – tai apriboja pajėgumų pritaikymo, kurio siekiama šiomis priemonėmis, veiksmingumą.

Tokia yra ir Europos Audito Rūmų nuomonė. Specialiojoje Audito Rūmų 2011 m. gruodžio mėn. ataskaitoje⁶, kurioje vertinamas ES priemonių poveikis ES žvejybos laivyno pajėgumų pritaikymui, daroma išvada, kad nepaisant veiklos nutraukimo priemonėms teikiamos paramos, ES laivyno veiksmingos žvejybos pajėgumai 1992–2008 m. laikotarpiu, „atsižvelgiant į technologinį tobulinimą, išaugo 14 %“. Ataskaitoje nurodyti atvejai, kai parama suteikta laivams, kurie bet kuriuo atveju nutrauktą veiklą arba kurie turėjo mažai įtakos žuvų išteklių būklei.

⁵ EŽF tarpinio vertinimo ir ŽOFP *ex-post* vertinimo ataskaitos pateiktos http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/studies/fifg_evaluation/fifg_evaluation_executive_summary_en.pdf

⁶ Specialioji ataskaita Nr. 12/2011 „Ar ES priemonės padėjo pritaikyti žvejybos laivynų pajėgumą prieš esamą žvejybos galimybių?“

4.1.2. *Daugiau nei pusė⁷ veiklą nutraukusių laivų negavo už atidavimą į metalo laužą skiriamos paramos. Tuo patvirtinamas ribotas EŽF paramos poveikis pajėgumų pritaikymui. Tai tik šiek tiek geresnė padėtis palyginti su ŽOFP laikotarpiu (2000–2006 m.), kai iki 2002 m. BŽP reformos laivai, kurių veikla nutraukta negavus valstybės pagalbos, galėjo, gavus pagalbą, būti pakeisti kitais. Laivyno pritaikymas pagal kuro kainas*

Iki 2011 m. pabaigos laivyno kainos pasiekė 0,65/l EUR. Šios kainos buvo 20 % didesnės už 2010 m. gruodžio mėn. kainas ir 62,5% – už 2009 m. gruodžio mėn. kainas.

Žvejojimo sektoriuje dedamos didelės pastangos, kad didėjančios kuro kainos turėtų kuo mažesnę poveikį ekonominės veiklos rezultatams. Iš Europos regionų asamblėjos (AER) duomenų matyti, kad 2008–2010 m. laikotarpiu kuro sąnaudos mažėjo arba didėjo lėčiau nei kuro kainos. Gali būti išskirtos dvi atskiros tendencijos.

Pirmoji tendencija susijusi su žvejojimo veiklos pokyčiais, kuriuos operatoriai gali iškart taikyti patirdami tik nedideles išlaidas ar nepatirdami jokių. Pavyzdžiui, sumažinus navigacijos plotus ir žvejojimo laivų greitį gali būti sutaupoma iki 16 % kuro. Be to, yra įrodymų, kad laivai sužvejojusių žuvų kiekį iškrauna arčiau žvejojimo vietų esančiuose uostuose. Vėliau sužvejojusių žuvų kiekis į prirašymo uostą išvežamas krovininiais automobiliais. Be to, subjektai pradeda naudoti lengvesnius žvejojimo įrankius arba keičia žvejojimo pobūdį (vietoj žvejojimo dugniniais tralais vykdo žvejojimą ūdomis, o vietoj žvejojimo bortiniais tralais – žvejojimą poriniais tralais). Kai įmanoma, laivynas persikelia į arčiau prirašymo uosto esančias žvejojimo vietas. Daugelis šių pritaikymo būdų vykdomi be valstybės pagalbos.

Antroji tendencija susijusi su techniniu laivo pritaikymu, pvz., variklio ir eigos įrenginio pakeitimais, aerodinamika, žvejojimo įrankių vilkimo vandeniui ir dugnu laiko trumpinimas, kompiuterių naudojimas trumpiausiam maršrutui iki žvejojimo vietos nustatyti, laivo greičiui stebėti ir optimaliam tralo greičiui nustatyti pagal vėjo, srovės kryptį ir bangavimo stiprumą ir kryptį. Įrodyta, kad šie pritaikymo būdai gali padėti sutaupyti virš 25 % viso suvartojamo kuro. Dažnai, nors ne visada, naudojamos EŽF lėšos, o kai kuriais atvejais naudojamos tik privačios lėšos.

Šios dvi tendencijos rodo, kad daug kuro galima sutaupyti ir nekeičiant laivų variklių.

Remiantis minėtomis Audito Rūmų ataskaitomis, reikėtų pažymėti, kad daugelis šių pritaikymo būdų, nustatytų EŽF reglamento 25 straipsnyje, ypač investicijos į laivus siekiant padidinti energijos vartojimo efektyvumą, padidina laivų žvejojimo galimybes. Pvz., tūtinės varomosios sistemos padeda sutaupyti nemažai kuro (iki 20 %) ir gali padidinti navigacijos greitį.

4.2. Modernizavimas pagal EŽF reglamento 25 straipsnio 2 dalį

Audito Rūmų ataskaitos išvados turėjo didelės įtakos Komisijos požiūriui į EŽF reglamento 25 straipsnio 2 dalyje nurodytas priemones. Nors didžioji dalis darbų vykdoma 2012 m., 2011 m. gruodžio mėn. Komisija valstybėms narėms išsiuntė aiškinamąją pastabą dėl 25 straipsnio 2 dalies aiškinimo atskiriant laivų žvejojimo pajėgumų padidinančias ir jų nepadidinančias investicijas. Aiškinamoji pastaba išsiųsta kartu su raštu, kuriame valstybių narių prašoma iki 2012 m. sausio 15 d. pateikti sąrašą operacijų, kurios finansuojamos pagal 25 straipsnio 2 dalį, ir dėl kurių buvo pateikta paraiška dėl išmokos, pridedant ir trumpą

⁷ 2011 m. veiklos apimtys sumažintos 61 % GT ir 48 % KW.

operacijų ir patikrinimo, atlikto siekiant nustatyti jų atitiktį, aprašymą bei nurodyti atitinkamas kiekvienai operacijai numatytas ES ir nacionalinio finansavimo lėšas. Be to, Komisija rašte nurodė savo ketinimus tirti, ar veiklos programos atitinka aiškinamojoje pastaboje pateiktas nuostatas, ir, jei reikia, prašyti atlikti pakeitimus.

Šiuo metu Komisija tiria valstybių narių pateiktas pastabas. Ji nuspręs, ar priimti atitinkamas išmokų paraiškas, įskaitant paraiškas, kuriose nurodytos išmokos terminas buvo pakeistas. Komisija taip pat spręs, ar taikyti finansines pataisas jau paskirtoms išmokoms. Neapibrėžtumas, susijęs su 25 straipsnio 2 dalies aiškinimu rodo, su kokiais sunkumais susiduriama modernizuojant ar keičiant variklius, bet nedidinant žvejybos pajėgumų.

4.3. 4 EŽF prioritetinės krypties įgyvendinimas

4 prioritetinės krypties įgyvendinimas tęsiamas ir jau matyti rezultatai, nors kol kas jie gana nereikšmingi. Iki 2011 m. gruodžio mėn. pabaigos 18 valstybių narių atrinktų FLAG skaičius išaugo iki 220 (50 FLAG daugiau nei 2010 m. pabaigoje). Iš 21 valstybės narės, kuri įgyvendins 4 prioritetinę kryptį, kol kas jokių grupių neatrinko tik Airija, Slovėnija ir Rumunija. Tikimasi, kad bus sukurta daugiau nei 300 FLAG.

Visos naujos grupės šiuo metu pradeda vykdyti projektų rengimo ir atrankos etapą. 2011 m. pabaigoje buvo atrinkti 1 625 projektai, palyginti su 2010 m. pabaigoje atrinktais 685 projektais. Gali būti išskirtos trys plačios projektų temos: žuvininkystės produktų vertės padidinimas, žvejybos rajonų vietos ekonomikos įvairinimas taip pat aplinkos išteklių kapitalizavimas (ekologiškai tvarus augimas), visuomenė ir kultūra, ypatingą dėmesį skiriant pirmosioms dviem dalims. Dažniausiai remiami maži (investicijų atžvilgiu) projektai, kurie yra naudingi vietos žvejų bendruomenėms.

EŽF lėšų, skirtų 4 prioritetinei kryptiai įgyvendinti, procentinė dalis siekia nuo 2,6 % Prancūzijoje iki 32,5 % Rumunijoje. Vidutinis FLAG skiriamas biudžetas – nuo 1 mln. iki daugiau nei 7 mln. EUR.

Be to, yra didelių su įgyvendinimo sparta susijusių skirtumų, kuriuos lemia skirtinga rajonų vystymosi patirtis ir sunkumai, su kuriais susiduria kai kurios į regionus suskirstytos šalys, apibrėždamos ir išskirdamos atitinkamus nacionalinių ir regioninių valdžios institucijų įpareigojimus įgyvendinant 4 prioritetinę kryptį.

Be to, nustatyta didelių skirtumų valdymo institucijoms aiškinant ES taisykles ir gaires dėl 4 prioritetinės krypties. Nustatyta, kad kai kurios FLAG susidūrė su dideliais viešojo bendro finansavimo užtikrinimo sunkumais. Be to, dėl ekonominės krizės privatūs iniciatoriai patyrė sunkumų skirdami atitinkamą savo įnašą. Nors šiame programavimo laikotarpio etape nėra pateikta bendrų duomenų, iš daugelio pavyzdžių matyti 4 prioritetinės krypties teikiamos galimybės kurti darbo vietas.

4 prioritetinės krypties įgyvendinimo rezultatai. Darbo vietų ir pajamų šaltinių sukūrimo vykdant projektus pavyzdžiai

- Žvejybos turizmas (Prancūzija). Daugiau kaip trejus metus *Var FLAG* vietos dalyviai dėjo pastangas siekdami plėtoti žvejybos turizmą savo rajone. 2009–2010 m. 12 laivų įrengta reikalinga įranga ir suteiktas leidimas vykdyti žvejybos turizmo veiklą. Šioje veikloje dalyvaujantys žvejai uždirbdavo 30–70 % daugiau pajamų tomis dienomis, kuriomis suteikdavo paslaugas turistams (ir kuriomis žvejojavo daug mažiau nei įprastą žvejybos dieną);

- „Žuvys iš laivo“ (Vokietija). Šis projektas leidžia žvejams parduoti dalį sužvejetų žuvų tiesiogiai galutiniams vartotojams per interneto svetainę, kurioje pateikiama informacija, kokios kà tik sužvejetos žuvys bus parduodamos tam tikroje vietoje tam tikru laiku. 11 šiame projekte dalyvaujančių žvejybos įmonių, tiesiogiai pardavinėjusių žuvis ir jas reklamavusių, pavyko parduoti žuvis už didesnę kainą, palyginti su didmenine prekyba;
- buvo užtikrintos ilgalaikės darbo vietos 27 kiaukutinių rinkėjams Galisijoje (Ispanija), o tai padėjo jiems sukurti ir parduoti naujus produktus ir tokiu būdu užtikrinti papildomų pajamų,
- 6 žvejai su negalia galėjo grįžti į darbo vietas Pajūrio Šarantoje (Prancūzija). Šiuo projektu numatoma sukurti 60 papildomų žvejams su negalia skirtų darbo vietų;
- buvo sukurtos 6 papildomos darbo vietos žuvų restorane, kuriame sukurta daugiafunkcinė darbo aplinka istoriniame pastate, kuriame vyksta maisto ruošimo mokymai, parodos ir renginiai (Urkas, Nyderlandai);
- buvo sukurta maža keturių asmenų įmonė, gaminanti naujoviškus maisto produktus iš jūros dumblių, kurios metinė apyvarta kasmet siekia 1 500 000 EUR (Danija, Šiaurės Jutlandija),
- buvo sukurtos šešios naujos darbo vietos žvejybos įmonėse ir dvi naujos darbo vietos perdirbimo įmonėse, remiant Kūsamo logistikos centrą, kurio dalis yra vietos žvejų sužvejetų žuvų perdirbimo centras (Suomija, Šiaurės Pohjanma);
- buvo sukurta viena papildoma darbo vieta remiant akvakultūros įmonę žuvų miltams gaminti iš vietos žuvų atliekų (žuvų miltų sąnaudos sumažėjo 50 %, kasmet sutaupoma 20 000 EUR) (Andalūzija, Ispanija).

5. BIUDŽETO VYKDYMAS VALSTYBĖSE NARĖSE

LENTELĖ. BIUDŽETO VYKDYMAS KONVERGENCIJOS IR NE KONVERGENCIJOS REGIONUOSE

Šalis		Nuspręsta a	Įsipareigota b	Išmokėta c	% (b) / (a)	% (b) / (a)
Belgija	2007–2013 m. laikotarpis	26 261 648,00	17 205 799,00	11 243 909,00	65,52%	42,81%
	Finansiniai metai: 2011	4 412 449,00	4 412 449,00	7 567 279,00		
Bulgarijos Respublika	2007–2013 m. laikotarpis	75 876 747,00	47 107 496,00	15 625 873,19	62,08%	20,59%
	Finansiniai metai: 2011	13 084 212,00	13 084 212,00	4 424 514,08		
Čekija	2007–2013 m. laikotarpis	27 106 675,00	18 492 712,00	14 758 064,92	68,22%	54,44%
	Finansiniai metai: 2011	4 043 811,00	4 043 811,00	7 671 187,19		
Danija	2007–2013 m. laikotarpis	133 675 169,00	93 573 369,00	65 434 024,70	70,00%	48,95%
	Finansiniai metai: 2011	19 463 114,00	19 463 114,00	20 580 026,46		
Vokietija	2007–2013 m. laikotarpis	149 121 176,00	103 720 590,00	60 355 018,91	69,55%	40,47%
	Finansiniai metai: 2011	22 443 794,00	22 443 794,00	12 931 618,46		
Estija	2007–2013 m. laikotarpis	84 568 039,00	54 878 609,00	30 975 023,79	64,89%	36,63%
	Finansiniai metai: 2011	12 995 534,00	12 995 534,00	10 777 597,65		
Airija	2007–2013 m. laikotarpis	42 266 603,00	27 691 739,00	20 590 159,00	65,52%	48,71%
	Finansiniai metai: 2011	7 101 580,00	7 101 580,00	0,00		
Graikija	2007–2013 m. laikotarpis	207 832 237,00	149 533 189,00	67 985 280,18	71,95%	32,71%
	Finansiniai metai: 2011	29 514 336,00	29 514 336,00	35 990 929,01		
Ispanija	2007–2013 m. laikotarpis	1 131 890 912,00	803 995 016,00	404 470 852,66	71,03%	35,73%
	Finansiniai metai: 2011	162 654 289,00	162 654 289,00	118 436 927,74		
Prancūzija	2007–2013 m. laikotarpis	215 686 616,00	150 871 906,00	87 774 969,38	69,95%	40,70%
	Finansiniai metai: 2011	31 457 343,00	31 457 343,00	13 506 474,71		
Italija	2007–2013 m. laikotarpis	424 342 854,00	297 930 059,00	163 479 766,46	70,21%	38,53%
	Finansiniai metai: 2011	61 620 807,00	61 620 807,00	59 235 210,54		
Kipras	2007–2013 m.	19 724 418,00	13 807 204,00	13 278 025,78	70,00%	67,32%

	laikotarpis					
	Finansiniai metai: 2011	2 871 876,00	2 871 876,00	4 367 980,79		
Latvija	2007–2013 m. laikotarpis	125 015 563,00	81 747 415,00	65 170 045,47	65,39%	52,13%
	Finansiniai metai: 2011	19 243 706,00	19 243 706,00	25 474 344,28		
Lietuva	2007–2013 m. laikotarpis	54 713 408,00	36 709 949,00	23 120 863,91	67,09%	42,26%
	Finansiniai metai: 2011	8 161 553,00	8 161 553,00	4 675 239,50		
Liuksemburgas	2007–2013 m. laikotarpis	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%
	Finansiniai metai: 2011	0,00	0,00	0,00		
Vengrija	2007–2013 m. laikotarpis	34 769 572,00	21 987 859,00	12 865 081,83	63,24%	37,00%
	Finansiniai metai: 2011	5 952 501,00	5 952 501,00	7 190 107,83		
Malta	2007–2013 m. laikotarpis	8 372 329,00	5 300 916,00	2 126 063,75	63,31%	25,39%
	Finansiniai metai: 2011	1 271 388,00	1 271 388,00	953 937,69		
Nyderlandai	2007–2013 m. laikotarpis	48 578 417,00	34 005 165,00	13 201 570,50	70,00%	27,18%
	Finansiniai metai: 2011	7 073 021,00	7 073 021,00	1 553 560,32		
Austrija	2007–2013 m. laikotarpis	5 259 318,00	3 692 103,00	3 645 455,55	70,20%	69,31%
	Finansiniai metai: 2011	763 814,00	763 814,00	753 548,00		
Lenkija	2007–2013 m. laikotarpis	734 092 574,00	483 677 649,00	211 027 766,33	65,89%	28,75%
	Finansiniai metai: 2011	121 944 858,00	121 944 858,00	71 086 296,54		
Portugalija	2007–2013 m. laikotarpis	246 485 249,00	173 238 515,00	83 595 336,48	70,28%	33,91%
	Finansiniai metai: 2011	35 759 773,00	35 759 773,00	19 208 344,06		
Rumunija	2007–2013 m. laikotarpis	230 645 644,00	143 020 768,00	32 299 988,49	62,01%	14,00%
	Finansiniai metai: 2011	39 257 052,00	39 257 052,00	0,00		
Slovėnija	2007–2013 m. laikotarpis	21 640 283,00	15 269 905,00	5 751 652,52	70,56%	26,58%
	Finansiniai metai: 2011	3 515 536,00	3 515 536,00	2 722 012,90		
Slovakija	2007–2013 m. laikotarpis	13 123 309,00	8 607 829,00	5 170 176,35	65,59%	39,40%
	Finansiniai metai: 2011	1 782 386,00	1 782 386,00	1 257 371,92		
Suomija	2007–2013 m. laikotarpis	39 448 827,00	27 614 400,00	16 427 458,77	70,00%	41,64%

	Finansiniai metai: 2011	5 743 752,00	5 743 752,00	5 039 613,94		
Švedija	2007–2013 m. laikotarpis	54 664 803,00	38 265 669,00	24 999 874,53	70,00%	45,73%
	Finansiniai metai: 2011	7 959 199,00	7 959 199,00	5 505 285,77		
Jungtinė Karalystė	2007–2013 m. laikotarpis	137 827 889,00	90 707 217,00	19 295 904,46	65,81%	14,00%
	Finansiniai metai: 2011	23 112 801,00	23 112 801,00	0,00		
Iš viso	2007–2013 m. laikotarpis	4 292 990 279,00	2 942 653 047,00	1 474 668 206,91	68,55%	34,35%
	Finansiniai metai: 2011	653 204 485,00	653 204 485,00	440 909 408,38		